

זילת
לשוויון וזכויות אדם

הפגיעה המשטרית במעמד הנשים בישראל תחת הממשלה ה-37

עו"ד ניצן כספי שילוני

יולי 2026

הפגיעה המשטרית במעמד הנשים בישראל תחת הממשלה ה-37

דוח

כתיבה

עו"ד ניצן כספי שילוני

עריכה

נילי אלכסנדרוביץ

עיצוב שער וטקסט

סטודיו עינהר

מאי 2026

תוכן העניינים

04	מבוא
05	מעבר לשלטון סמכותני-תחרותי והחלשת המוסדות הדמוקרטיים
06	• החקיקה להחלשת הרשות השופטת
07	• החלשת מערך הייעוץ המשפטי לממשלה
07	• פוליטיזציה של משטרת ישראל
08	• שיתוק פעילותה של החברה האזרחית באמצעות קידום "חוק העמותות"
09	צמצום הייצוג של נשים במרחב הפוליטי ובמערכות הציבוריות
11	הפרדה מגדרית והדרת נשים
11	• הפרדה באקדמיה והדרת נשות הסגל האקדמי
12	• מתקפה על הזכות לשוויון בשירות נשים בצה"ל ובכוחות הביטחון
13	• הצעת חוק הגשמת הזהות היהודית במרחב הציבורי
14	ירידה בביטחון האישי של נשים
15	• מדיניות המאבק באלימות במשפחה
16	• שינוי תפיסתי ביחס לאלימות במשפחה
17	• אלימות נגד נשים והמדיניות הממשלתית ביחס לפשיעה בחברה הערבית
18	• אלימות שוטרים נגד מפגינות במחאות נגד הממשלה
19	חיזוק כוחו של הממסד הדתי
19	• הרחבת סמכויות בתי הדין הדתיים
21	• מינוי רבנים ללא הגבלה
23	קידום שיח ציבורי אנטי-ליברלי
23	• שינוי ערכי במעמדה של הזכות לשוויון בשיח הציבורי
23	• שינוי השיח בהקשר של מיניות והאוטונומיה של נשים על גופן
25	סיכום: לקראת בחירות 2026

מבוא

תחת כהונתה של הממשלה ה-73 חלה נסיגה מהותית בזכויותיהן וברווחתן של נשים בישראל, הקשורה באופן הדוק לפעולותיה ולאידאולוגיה שקידמה. ממשלה זו חוללה בפועל שינוי מהותי באופיו של המשטר בישראל, כך שהוא אינו עוד דמוקרטיה פגומה אלא משטר סמכותני-תחרותי.¹ במשטר מסוג זה מתקיימים עדיין מוסדות דמוקרטיים פורמליים, אולם אלה נתונים למתקפה שיטתית שנועדה לרוקן אותם מתוכן, ובמקביל מנוצלים על ידי השלטון לביצור כוחו. התוצאה היא מסגרת פוליטית ומשפטית שבה ההגנה על זכויות אדם בכלל, ועל זכויות נשים בפרט, נחלשת באופן מבני ומתמשך.

השינוי המשטרי והאידאולוגיה של הממשלה היוצאת – פופוליסטית, לאומנית ושמרנית – משמשים כמצע לנסיגה במעמדן של נשים. שגשוג הפופוליזם הימני והלאומני ועמו התגברות הפגיעה בזכויות נשים הם תופעות גלובליות,² אולם בישראל תופעות אלה קיבלו ביטוי ייחודי בהרכב הקואליציה היוצאת: העצמת כוחן של מפלגות חרדיות המדירות נשים באופן שיטתי ממוקדי הנהגה פוליטית, לצד מפלגות ימין עמוק החותרות לחיזוק כוחו של הממסד הדתי ולהרחבת סמכויותיו, וכן חדירתה של אידאולוגיה כהניסטית לאומנית שמקדמת, בין היתר, התחמשות חסרת גבולות של החברה האזרחית. מהלכים אלה גרמו להתרופפות ההגנה על זכויות נשים, להעמקת הכפיפות המוסדית של נשים למערכות דתיות ולצמצום מרחב הבחירה והאוטונומיה שלהן.

השינוי המשטרי כרוך באופן בלתי ניתן להפרדה באופיה האידאולוגי של הממשלה – פופוליסטי, לאומני ושמרני – המשמש כמצע לנסיגה במעמדן של נשים

מסמך זה מנתח את הפגיעה בזכויות נשים וברווחתן בשל מדיניות הממשלה היוצאת והאידאולוגיה שקידמה, מראשית כהונתה ועד ההודעה על פיזור הכנסת והיציאה לבחירות באוקטובר 2026. הסקירה מתמקדת בשישה תחומים:

- מעבר לשלטון סמכותני-תחרותי: פגיעה במוסדות הדמוקרטיים ובעצמאותם
- צמצום הייצוג של נשים במרחב הפוליטי ובמערכות הציבוריות
- הפרדה מגדרית והדרת נשים
- ירידה בביטחון האישי של נשים
- חיזוק כוחו של הממסד הדתי
- קידום שיח ציבורי אנטי-ליברלי

בחינתם של תחומים אלה תראה כיצד תורגמה מדיניות הממשלה לפגיעות קונקרטיות המשליכות על חייהן של כל הנשים בישראל, ובפרט על המשתייכות לקבוצות מוחלשות או פגיעות.

1. איתי מק ומיכל עברון יניב, [שינתה פניה: השלטון בישראל סמכותני-תחרותי](#), מכון זולת (ינואר 2026).

2. הקשר בין פופוליזם לפגיעה באוטונומיה של נשים על גופן מוכר ממשטרים מסוג זה ברחבי העולם. בפולין, כאשר מפלגת "חוק וצדק" הייתה בשלטון בשנים 2015-2023, היא קידמה מדיניות שמרנית שפגעה ברווחת נשים, ובכלל זה ביטול מימון להפריית חוץ-גופיות, הגבלת גישה לאמצעי מניעה, צמצום תקציבים למאבק באלימות במשפחה, ואף פרישה מאמנת איסטנבול למניעת אלימות נגד נשים. "מפלגת הפינים" בפינלנד קידמה קמפיין לביטול מנגנוני העדפה מתקנת לנשים בשירות הציבורי, ובהונגריה ממשלת ויקטור אורבן סגרה תוכניות ללימודי מגדר במוסדות להשכלה גבוהה. דוגמאות אלה ממחישות דפוס חוזר, שלפיו משטרים פופוליסטיים-לאומניים נוטים לפעול באופן ישיר נגד הישגים פמיניסטיים ונגד תשתיות מוסדיות שנועדו לקדם שוויון מגדרי ולהגן על זכויות נשים. ראו: Sanders R, Jenkins LD. [Special Issue Introduction: Contemporary International Anti-Feminism](#), *Global Constitutionalism*, 2022.

מעבר לשלטון סמכותני-תחרותי והחלשת המוסדות הדמוקרטיים

מהלכי הממשלה להחלשת הדמוקרטיה ולקידום המהפכה המשטרית מאז הקמתה בתחילת 2023 התמקדו בניסיונות לצמצם ולערער את עצמאותם של המוסדות הדמוקרטיים השונים שתפקידם לבקר ולהגביל את כוחה של הרשות המבצעת. מנגנוני הפיקוח והביקורת במשטר דמוקרטי, כמו מערכת בתי משפט עצמאית, ייעוץ משפטי לממשלה, וכן ארגוני חברה אזרחית ותקשורת חופשית, מטרתם למנוע את עריצותו של הכוח השלטוני. פירוק המנגנונים, כמו גם עצם הפגיעה בעקרון הפרדת הרשויות, נועדו לאפשר לשלטון לפעול בשרירותיות, לפגוע בשוויון, לנגוס בזכויות המיעוט ובקבוצות לא מיוצגות, ולקבל החלטות על בסיס שחיתות וניצול לרעה של כוח.

בבחינת ההשלכות של הפגיעה במוסדות הדמוקרטיים על זכויות נשים כקבוצה ניתן לזהות מאפיינים ייחודיים

בבחינת ההשלכות של הפגיעה במוסדות הדמוקרטיים על זכויות נשים כקבוצה ניתן לזהות מאפיינים ייחודיים. ראשית, לנוכח העובדה שנשים סובלות מהפליה היסטורית ותרבותית שבאה לידי ביטוי בייצוג פוליטי חסר, בפערי שכר לרעתן ובסוגים מובחנים של אלימות,³ ההגנות שמספקים הגורמים המפקחים על השלטון חיוניות

ונצרכות באופן מובהק. שנית, מעבר להפליה כלפי נשים שאינה "מוצהרת" או רשמית, במדינת ישראל מאז היווסדה קיימים מרחבים שבהם חוקי להפלות נשים באופן מוצהר וממוסד.⁴

הראשון שבהם הוא דיני נישואין וגירושין הכפופים לדין הדתי. על פי החוק, יהודים מחויבים להתחתן ולהתגרש בישראל במסגרת הממסד הדתי שמדיר נשים מתפקידי שיפוט, וכן מפעיל את דין ההלכה היהודי שמחיל סטנדרט לא שוויוני על נשים.⁵ באופן דומה, נשים מוסלמיות כפופות לדין השרעי, נשים דרוזיות לדין הדרוזי ונשים נוצריות לדין הכנסייה.⁶ מרחב נוסף הקשור לדת הוא הנורמות הנוגעות למיעוט החרדי ולהתחשבות בדרישות ההפרדה המגדרית והדרת הנשים של מנהיגיו ועסקניו, בעיקר על רקע הכוח הפוליטי של קבוצה זו. מרחב אחר הוא השירות בכוחות הביטחון, כיוון שגופי הביטחון רשאים לדחות את קבלתן של נשים לתפקיד מסוים "אם הדבר מתחייב ממהותו או מאופיו של התפקיד".⁷ יצוין כי בישראל התפקיד הצבאי פותח דה-פקטו אפשרויות תעסוקה בשוק הפרטי והציבורי, וכך גם בהנהגה הפוליטית.

ביחס לשלושה מרחבים אלה למערכת המשפט תפקיד חשוב בהגנה על זכויות נשים. זאת בין היתר משום שהרשויות הרלוונטיות נוטות שלא לבכר את הזכות לשוויון על פני אינטרסים אחרים. הדבר נכון ביתר שאת ביחס לנשים מקבוצות מיעוט או שוליים חברתיות – כגון נשים ערביות, נשים בעוני ונשים חרדיות – שהן פגיעות יותר ועל כן נזקקות להגנת המוסדות הדמוקרטיים באופן מיוחד.⁸

להלן נצביע על עיקרי החקיקה שהתקבלה ושקודמה במטרה להחליש מוסדות דמוקרטיים מרכזיים.

3. [לקט נתונים לרגל יום האיש הבינ-לאומי 2025, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה \(5.3.2025\)](#).
4. לנוכח זאת מדינת ישראל אף הסתייגה מסעיפים באמנה לביעור כל הצורות של אפליה נגד נשים (CEDAW) אף שאשררה אותה, וזאת ביחס לחובה לנהוג בשוויון בכל הנוגע לדיני אישות ומשפחה, וכן בהקשר של מינוי לתפקידים דתיים.
5. ראו סעיפים 5 ו-7 (ג) לחוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951 (להלן: חוק שיווי זכויות האשה) שמדגישים שעקרון השוויון לא חל בדיני נישואין וגירושין, כמו גם באפשרות למנות נשים לתפקידים ציבוריים דתיים. יצוין שנשים מוסלמיות ישראליות כפופות לדין השרעי במסגרת דיני המשפחה, ובאופן דומה נשים מדתות אחרות כפופות לדין הדתי, בהתאם לפקודה המנדטורית סימן 51 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1947-1922.
6. על העוולות שיוצר הדין הכנסייתי כלפי אזרחים נוצרים, ראו: ניצן כספי שילוני, [דרך ללא מוצא: נשים וגברים כלואים בנישואין בישראל, בלוג מרכז מינרבה לזכויות האדם – האוניברסיטה העברית בירושלים](#) (20.7.2022).
7. סעיף 6(ד) לחוק שיווי זכויות האשה.
8. ראו פסק דין שחייב את מפלגת אגודת ישראל לשנות את תקנון המפלגה כך שההפליה המגדרית לא תהיה מפורשת: בג"ץ 1823/15 [פורת נ' רשם המפלגות](#) (נבו, 10.1.2019); פסק דין שפסל את החלטת שר האוצר אביגדור ליברמן להפסיק מיידית את התמיכה במימון מעונות יום למשפחות אברכים: בג"ץ 5782/21 [זילבר נ' שר האוצר](#) (נבו, 21.1.2022); פסק דין שתיקן את התבחינים לקבלת קצבת הבטחת הכנסה: בג"ץ 10662/04 [חסן נ' המוסד לביטוח לאומי](#) (נבו, 28.2.2012).

החקיקה להחלשת הרשות השופטת

ב-1 באפריל 2025 פורסם ברשומות התיקון לחוק-יסוד: השפיטה המעצים באופן משמעותי את כוחה של הקואליציה בהליך מינוי שופטים, ובכך פוגע בעצמאות הרשות השופטת.⁹ התיקון לחוק היסוד אמור להיכנס לתוקפו ביום תחילת כהונתה של הכנסת הבאה. בשלב זה תלויות ועומדות מספר עתירות חוקתיות לבג"ץ בדרישה לביטול התיקון, ובחודש דצמבר 2025 בית המשפט העליון הוציא צווים על תנאי.¹⁰

הנזק הנגרם מהפוליטיזציה של הוועדה למינוי שופטים הוא רב. העצמת כוחה של הממשלה במינוי שופטים ובקידומם, וכן במידה רבה בהדחתם, כתוצאה מהוצאת הגורמים המקצועיים מהוועדה, תוביל בהכרח להחלשתה של מערכת המשפט ולתלותה בגורמים פוליטיים. ההגנה של מערכת המשפט על זכויות לא מתמקדת רק בערוץ ישיר של קבלת עתירות ותביעות, אלא עצם קיומה של מערכת חזקה ועצמאית משמש כגורם מרתיע לרשויות מפני שימוש לרעה בכוח וכגיעה בזכויות יסוד.

בנוסף, כאמור לבית המשפט יש תפקיד מרכזי בהגנה על זכויות נשים, ובפסיקותיו שינה את המאזן וחייב את הפעלתו של עקרון השוויון באופן שהייתה לו השפעה מהותית על מצב הנשים במדינה. כך למשל בפרשת אליס מילר פתח בית המשפט את שערי קורס הטיס לנשים, חרף ההתנגדות של מפקדי הצבא; בעתירה נגד משרד התחבורה וחברת אגד אסר על דחיקת נשים לאחר בתחבורה הציבורית; ובשלל עתירות אסר על בתי הדין הרבניים לפסוק בענייני חלוקת רכוש של בני זוג גרושים על פי ההלכה וחייב אותם לדון על פי הדין האזרחי. תהליך הפוליטיזציה של בתי המשפט, ובפרט כשהדבר נעשה במקביל להגברת כוחו של הממסד הדתי, מבשר פגיעה אנושה בזכויות נשים.

לבית המשפט יש תפקיד מרכזי בהגנה על זכויות נשים, ובפסיקותיו שינה את המאזן וחייב את הפעלתו של עקרון השוויון באופן שהייתה לו השפעה מהותית על מצב הנשים במדינה

נוסף על כך, ב-4.3.25 התקבל החוק למינוי נציב תלונות הציבור על השופטים כך שיהיה למעשה בשליטת הקואליציה (בניגוד לעבר שבו הוא התמנה על ידי הוועדה למינוי שופטים).¹¹ הפוליטיזציה של גוף זה פותחת פתח לניצול לרעה של הסמכויות הנרחבות שנתונות לו על פי חוק כבר היום.¹² השינוי ניכר כבר במינוי הנוכחי. מידת עצמאותו של השופט אשר קולה טרם התבררה עד תום, שכן חלפו חודשים אחדים בלבד מאז מינויו בנובמבר 2025. ואולם אופן מינויו, כמו גם העובדה ששר המשפטים ניסה למנותו בנוסף לעמוד בראש חקירת תיק הפצ"רית (ונכשל),¹³ מעוררים שאלות באשר לעצמאות מוסד הנציבות.

9. תיקון מספר 4 לחוק יסוד: השפיטה.

10. נטעאל בנדל, טובה צימוקי, [החוק לשינוי הוועדה לבחירת שופטים: בג"ץ הוציא צו על תנאי – וקבע דיון בהרכב מלא](#), ynet (2.12.25).

11. [הצעת חוק נציב תלונות הציבור על שופטים \(תיקון מס' 6\) \(בחירת הנציב\)](#), התשפ"ד-2024, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת; נעה שפיגל, [הכנסת אישרה את החוק שיאפשר לקואליציה לשלוט בבחירת נציב התלונות על השופטים](#), הארץ (4.3.2025).

12. איתי מק, [הנציב יהיה מצליח: מינוי פוליטי של נציב התלונות על השופטים פוגע בעצמאות בתי המשפט](#), מכון זולת (9.7.2024).

13. נטעאל בנדל וטובה צימוקי, [בג"ץ הכריע: קולה לא יוכל לשמש כמפקח חקירת הפצ"רית – אבל ליון יוכל לבחור מועמד אחר](#), ynet (16.11.2025).

לכל זאת יש להוסיף את ההתקפות של חברי הקואליציה על שופטי בית המשפט העליון, במטרה לערער את האמון בהם. כך למשל שרים בממשלה, לרבות שר המשפטים, מכריזים כי הם אינם מכירים במעמדו של הנשיא יצחק עמית כנשיא בית המשפט העליון. וכך, שר האוצר בצלאל סמוטריץ תקף באופן חריג ביותר את נשיא בית המשפט העליון כשאמר: "יצחק עמית מגלומן אלים. נדרוס אותו".¹⁴ בחודש ינואר 2026 אף פנתה קבוצה של בכירים בקואליציה לראש הממשלה בדרישה שלא לקיים את החלטות בית המשפט העליון, זאת על רקע פסיקתו הצפויה בעתירה להדחת השר איתמר בן גביר.¹⁵

החלשת מערך היעוץ המשפטי לממשלה

לצד מאמצי החקיקה להחלשת מערכת בתי המשפט, הממשלה הודיעה באוגוסט 2025 על פיטורי היועצת המשפטית לממשלה באמצעות הליך שהתנהל שלא בסמכות,¹⁶ הדחה שנבלמה לפי שעה על ידי בית המשפט העליון.¹⁷ נוסף על כך, חוק המחליש באופן משמעותי את תפקיד היועץ המשפטי לממשלה ולמעשה מרוקנו מתוכן אושר בכנסת ביולי 2026, ימים ספורים לפני פיזורו.¹⁸ לצדו קידמה הממשלה הצעות חוק אחרות שיפגעו אנושות בשלטון החוק: הכפפת היעוץ המשפטי למשרדי הממשלה לגורם פוליטי,¹⁹ הצעת חוק לפוליטיזציה של הוועדה שבוחרת את היועץ המשפטי לממשלה, הצעה להרחיב את סמכויות נציב תלונות השופטים (מינוי שכאמור עבר פוליטיזציה) כך שיוסמך לבקר את היועצת המשפטית לממשלה, וכן הכפפת הפרקליט הצבאי הראשי לרמטכ"ל בלבד ולא ליועמ"ש.²¹

פוליטיזציה של משטרת ישראל

המהלך של הכפפת משטרת ישראל לדרג הפוליטי והעמקת הפוליטיזציה של שיקול הדעת שלה פוגע באופן ישיר ביכולתה לפעול כגוף מקצועי, עצמאי ושוויוני.²² כאשר שיקולי נאמנות פוליטית והנחיות דרג מדיני מחליפים שיקולים מקצועיים, נפגעת האכיפה השוויונית של החוק ונחלשת ההגנה על אוכלוסיות פגיעות. עבור נשים, המשמעות היא פגיעה ביכולת לקבל מענה אפקטיבי לתלונות על אלימות במשפחה, הטרדה מינית, איומים ואלימות מינית, והעמקת תחושת חוסר האמון במערכת שאמורה להגן עליהן. מצב זה עלול להוביל לתת-אכיפה שיטתית של עבירות נגד נשים, להרתעת נשים מהגשת תלונה ולהעמקת מעגל האלימות. כפי שיפורט להלן, התנהלות המשטרה עשויה להשפיע בפועל על העלייה בשיעור רצח נשים.

14. מורן אזולאי, [המתקפה של סמוטריץ על נשיא העליון: "יצחק עמית מגלומן. נדרוס אותו"](#), **כלכליסט** (29.12.2025).

15. מורן אזולאי, [ראשי הקואליציה: לא לציית לפסיקת בג"ץ על פיטורי בן-גביר](#), **ynet** (13.1.2026).

16. Yuval Shany and Amichai Cohen, [Back Into the Abyss: Israel's Government Fires Attorney General, Supreme Court Blocks the Move](#), **LAWFARE** (August 19, 2025).

17. יעל יפה, [בג"ץ בטל את הדחת היועמ"שית: הממשלה לא היתה רשאית לפטר אותה](#), **גלובס** (14.12.2025).

18. [חוק היעוץ המשפטי לממשלה \(חוות דעת, ייצוג ופיקוח\)](#), התשפ"ו-2026.

19. ראו נייר עמדה של מכון זולת: [נילי אלכסנדרוביץ, החוק לניטרול היעוץ המשפטי למשרדי הממשלה: ניסיון הכפפה לדרג הפוליטי, מכון זולת](#) (20.7.2025).

20. ראו נייר עמדה של מכון זולת: [נילי אלכסנדרוביץ, הצעת החלטה לתיקון תקנון הממשלה](#) (25.1.2026).

21. צבי זרחיה, [הקואליציה מקדמת שינוי בוועדה למינוי היועמ"ש: ח"כים במקום עורכי דין ואקדמאים](#), **כלכליסט** (8.1.2026).

22. שינתה פניה, לעיל ה"ש 1, בעמ' 40-42.

שיתוק פעילותה של החברה האזרחית באמצעות קידום "חוק העמותות"

הצעת החוק למיסוי תרומות שמקבלות עמותות מישות מדינית זרה הייתה מצויה בדיוני הכנה לקריאה ראשונה בכנסת שהתפזרה (ועל כן לא יחול עליה דין רציפות).²³ על פי הצעת החוק, יוטל מס בשיעור של 80% על תרומות שמקבלות עמותות ממדינות זרות, וכן תישלל זכותן של אותן עמותות להגיש עתירות לבית המשפט בכל נושא. יצוין כי עמותות המתקצבות על ידי המדינה הוחרגו בהצעת החוק מגזרה זו. מטרתה של ההצעה הייתה לייבש את מקורות המימון של ארגוני החברה האזרחית שמבקרים את הממשלה, ולפגוע בזכות הגישה לערכאות ובחופש ההתאגדות שלהם. לזו הייתה ההצעה מתקבלת, המשמעות הייתה שחלק מארגוני החברה האזרחית היו נסגרים.

חברה אזרחית פעילה ממלאת תפקיד מכריע בשמירה על זכויות האדם והאזרח ובאיזון והגבלת כוח השלטון. היא פועלת כשומר סף המפקח על פעולות הממשלה, מספקת ביקורת עצמאית על מדיניות, ומונעת ריכוז יתר של כוח בידי השלטון. תפקיד חשוב נוסף של החברה האזרחית הוא להעניק קול וייצוג לקבוצות מוחלשות באוכלוסייה.

האינטרסים של נשים כקבוצה מופלית, ובפרט של נשים מקבוצות פגיעות בחברה, נתמכים פעמים רבות על ידי ארגוני החברה האזרחית – מגוון עמותות העוסקות בשוויון מגדרי, שוויון בתעסוקה, דיני משפחה, מרכזי סיוע, פעילות נגד אלימות במשפחה, מסורבות גט, קידום אוכלוסיות פגיעות כמו נשים פלסטיניות, אמהות יחידניות, נשים בעוני ועוד. הסיוע הממשי שארגונים אלה מספקים לנשים במצבים שבהם המדינה נמנעת מלהעניק סיוע ושירותים נדרשים, ואף מטילה מגבלות וממסדת אי שוויון, הוא קריטי. בנוסף, חלק גדול מפריצות הדרך בקידום זכויות נשים ובשינוי מעמדן בשיח הציבורי הובל על ידי עמותות ציבוריות. מטרת הצעת החוק הייתה לפגוע בחלק מהארגונים הללו עד כדי סגירתם, ובכך לעצור הספקת שירותים, להגביל ביקורת על הממשלה, למנוע פעילות בשדה המשפטי לקידום זכויות נשים ועוד. נוסף על כך, ארגוני נשים זהו במקומות שונים בעולם כחלק משמעותי מההתנגדות והמאבק בממשלות פופוליסטיות שמבקשות לפגוע בדמוקרטיה,²⁴ כך שהצרת צעדיהם משמעה גם דיכוי המחאה נגד המהפכה המשטרית.

חלק גדול מפריצות הדרך בקידום זכויות נשים ובשינוי מעמדן בשיח הציבורי הובל על ידי עמותות ציבוריות

לסיכום פרק זה, הכרסום המתמשך ברכיבי היסוד של המשטר הדמוקרטי בישראל מהווה איום ממשי על נשים, ועלול להוביל לנסיגה משמעותית בהישגים לאחר מאבק ארוך שנים. החלשת מערכת המשפט העצמאית והגבלת פעילות החברה האזרחית מערערות את המנגנונים החיוניים להגנה על זכויות נשים ולקידום שוויון מגדרי. ללא מערכת איזונים ובלמים דמוקרטית חזקה, ובהיעדר גורמי פיקוח עצמאיים ומקצועיים, נשים חשופות יותר להפליה, להדרה ולפגיעה בזכויותיהן הבסיסיות.

23. [הצעת חוק העמותות \(תיקון – תרומה מישות מדינית זרה\)](#), התשפ"ה-2024, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת. ראו להרחבה: איתי מק, [חוק העמותות: החוק לחיסול ארגוני החברה האזרחית החופשית](#), מכון זולת (19.2.2025).

24. Conny Roggeband & Andrea Krizsán, [Democratic backsliding and the backlash against women's rights: Understanding the current challenges for feminist politics](#), UN Women Discussion Papers (2020).

צמצום הייצוג של נשים במרחב הפוליטי ובמערכות הציבוריות

הכנסת ה-25 בישרה ירידה חדה בשיעור הנשים המכהנות כחברות כנסת: בעוד שבכנסת ה-24 כיהנו 45 נשים כחברות כנסת, הרי שבכנסת ה-25 בעת פיזורן כיהנו 31 חברות כנסת בלבד.²⁵ באופן דומה, מספר השרות עומד על חמש בלבד (מתוך 32 שרים).²⁶ ובנוסף: אין אפילו אישה אחת בראש מפלגה או רשימה מיועדת לכנסת הבאה. שיעור זה דירדר את ישראל לעשירון התחתון של מדינות ה-OECD בממד הפורום הכלכלי העולמי לשנת 2025.²⁷

רק אישה אחת מונתה לתפקיד מנכ"לית בממשלה היוצאת, ורק באפריל 2026

אף שיעור הנשים המכהנות כמנכ"ליות של משרדי ממשלה נמוך באופן קיצוני. רק אישה אחת מונתה לתפקיד מנכ"לית בממשלה היוצאת, וזאת רק באפריל 2026. כמו כן, שיעור הנשים בקרב עובדי המדינה עומד על 64 אחוזים, ואולם רק 9% בדרגי הניהול הבכירים של השירות הציבורי הם נשים.²⁸

בעקבות מצב דברים זה, בית המשפט העליון קיבל את עתירת שדולת הנשים שהוגשה בגין היעדר ייצוג הולם כמתחייב מחוק המינויים וחוק שיווי זכויות האישה.²⁹ בעקבות החלטה זו פורסם בחודש דצמבר 2025 נוהל חדש של נציב שירות המדינה הנוגע לחובת ייצוג הולם בשירות המדינה, ועוד מוקדם לגבש מסקנות לגבי מידת השפעתו.³⁰

באשר לייצוג פוליטי ברשויות המקומיות, הרי שרק 16 נשים עומדות בראש רשות מקומית, לעומת 240 גברים.³¹ מדובר במצב שנשאר סטטי בבחירות לרשויות מקומיות שנערכו בשנת 2024, ביחס לכהונה הקודמת.³²

בייצוג נשים בדירקטוריונים של חברות ממשלתיות חלה ירידה משמעותית בעשור האחרון. בעוד שבשנת 2015 נשים היו 47% מחברי הדירקטוריונים בחברות ממשלתיות, בשנת 2025 עמד שיעור הייצוג שלהן על 34%. למעשה, בשנת 2025 ב-31% מהחברות הממשלתיות לא מונו כלל דירקטוריות, בעוד שבשנת 2015 היה מדובר על 17% מהחברות הממשלתיות בלבד.³³ לכך יש להוסיף כי היוזמה לעגן בחקיקה ייצוג הולם לנשים במסגרת דירקטוריונים של חברות ציבוריות נדחתה, ולא תיכלל במסגרת תיקון לחוק החברות שעם פיזור הכנסת היה בשלב של דיוני הכנה לקריאה שנייה ושלישית – אף שהיה מתבקש כי הוראה זו תיכלל במסגרתו.³⁴ יצוין כי ייצוג לנשים חשוב במיוחד בחברות ללא בעל שליטה שבהן ההצעה עוסקת. זאת משום שבכופעל רוב המניות שלהן מוחזקות בידי הציבור (דרך קרנות הפנסיה, הגמל וההשקעות).

25. כל חברות הכנסת ה-25 לפי שם משפחה, אתר הכנסת.

26. הממשלה ה-37: הרכב הממשלה הנוכחי, אתר הכנסת.

27. Global Gender Gap Report 2025, World Economic Forum (11.6.2025).

28. ג'רי אלמו קפיטל, "ייצוג נשים בדרג הבכיר בשירות המדינה", מרכז המידע והמחקר של הכנסת (3.11.2025).

29. בג"ץ 1363/23 שדולת הנשים בישראל נ' הממשלה (24.2.25).

30. הנחיה 1.3 - נוהל עבודת ועדת המינויים, נציב שירות המדינה (25.12.2025).

31. הגר צמרת, הדס בן אליהו, נעמי חזן, חנה הרצוג, רונה ברייר-גארב, מדד המגדר: אי שוויון מגדרי בישראל 2025, מכון ון-ליר (2025).

32. אריאל פינקלשטיין, ניתוח תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות 2024, המכון הישראלי לדמוקרטיה (8.4.2024).

33. מדד המגדר של מכון ון-ליר, לעיל ה"ש 31, בעמ' 7.

34. טל הלל, פתרון הבעיה בחוק: ייצוג נשים הולם בדירקטוריונים של חברות ציבוריות, מכון זולת (5.11.2024). יצוין כי ביולי 2024 ובמרץ 2025 הקואליציה הצביעה נגד הצעות חוק פרטיות לעיגון ייצוג הולם לנשים בדירקטוריונים של חברות ציבוריות, והן נדחו. הצעת חוק פרטית נוספת בעניין הוגשה על ידי חברי כנסת מישראל ביתנו ביום 29.12.2025: הצעת חוק החברות (תיקון) - מכסות ייצוג לנשים בדירקטוריונים של חברות ציבוריות, התשפ"ו-2025, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

לכך יש להוסיף את הניסיונות והכוונות של הממשלה לבטל את נבחרת הדירקטורים, מאגר מועמדים לדירקטוריונים בחברות ממשלתיות שנבחר באופן שקוף ותוך שקילת עקרון השוויון. בוועדת חוקה, חוק ומשפט קודמה הצעת חוק של ח"כ אביחי בוארון שעניינה העצמת כוחה של הממשלה בבחירת דירקטורים, כמו גם בביטולה בפועל של נבחרת הדירקטורים (באופן אורוליאני הצעת החוק מכונה "הרחבת הייצוג והגיוון בחברות ממשלתיות").³⁵ לא רק שתיקון מעין זה עלול להוביל לפגיעה במינהל תקין ולריכוז הכוח של הממשלה, אלא בהקשר המגדרי תיתכן פגיעה קשה בשוויון. המצב השכיח, שבמסגרתו בחירת הדירקטורים מתבצעת על ידי מעגל חברים מצומצם של בעלי כוח, עלול לפגוע בייצוג ההולם של נשים, כפי שניתן לראות במובהק מהשיעור הנמוך של דירקטוריות בחברות ציבוריות. הדבר יקבל משנה תוקף אם הכוח ירוכז בידי ממשלה שמרנית ואנטי-ליברלית.

על אף האמור, יש להוסיף הסתייגות אחת בסוגיית הייצוג ההולם לנשים. ממחקר שנערך בישראל, בארה"ב ובגרמניה, עולה כי קיימת נטייה של קבוצות שמרניות אנטי-ליברליות להכליל נציגות של נשים כדרך לריכוך ההתנגדות הליברלית כלפי אותן קבוצות.³⁶ אותן נשים, כך עולה, עשויות לקדם בעצמן מדיניות שמרנית ואנטי-פמיניסטית. ואכן ניתן להבחין, על פני הדברים, כי זו התנהלות שמאפיינת לעתים חברות כנסת בקואליציה היוצאת, כך למשל פעילות "השדולה למען האישה הדתית והחרדית" בראשון ח"כ לימור הר-מלך סון שתידון להלן. ייצוג הולם של נשים הוא ערך בפני עצמו המשקף את מצבן של נשים בחברה, ואולם בד בבד יש לזכור כי ייצוג הולם לא בהכרח מבטיח שמירה על אינטרסים של נשים כקבוצה.

³⁵. הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – הרחבת הייצוג והגיוון בחברות הממשלתיות), התשפ"ה-2025, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

³⁶. Julia Elad-Strenger, Lihi Ben-Shitrit & Sivan Hirsch-Hoefler, [Mainstreaming democratic backsliding: The role of gender stereotypes](#), European Journal of Political Research, 63.4:1397 (2024).

הפרדה מגדרית והדרת נשים

העיקרון שלפיו "נפרד אינו שווה" מוכר במשך שנים ארוכות על ידי המשפט הישראלי, וממנו נובע כי הפרדה היא פרקטיקה שנתפסת כפגיעה בזכות לשוויון.³⁷ ההנחה הליברלית היא שהפרדה תמיד מכוננת היררכיה ומייצרת חלוקה לא שוויונית במשאבים בין הקבוצות המופרדות. הממשלה היוצאת, כחלק ממדיניות אנטי-ליברלית, מערערת על עיקרון זה ובהתאם קידמה הצעות חוק ויוזמות שמטרתן לאפשר הפרדה מגדרית במרחב הציבורי.

הפרדה באקדמיה והדרת נשות הסגל האקדמי

ימים ספורים לפני פיזור אישרה הכנסת חוק המרחיב באופן ניכר את ההפרדה המגדרית והדרת הנשים באקדמיה

ימים ספורים לפני פיזור, ביולי 2026, אישרה הכנסת חוק המרחיב באופן ניכר את ההפרדה המגדרית והדרת הנשים באקדמיה. לפני אישור החוק הייתה מותרת הפרדה מגדרית במוסדות השכלה גבוהה בלימודי תואר ראשון בלבד, שהוכשרה בפסיקת בית המשפט העליון משנת 2021.³⁸ החוק הנוכחי,³⁹ של ח"כ לימור סון הר-מלך ממפלגת עוצמה יהודית, מתיר הפרדה מגדרית בכל מוסד אקדמי, פרטי או ציבורי, שיהיה מעוניין בכך.

הקמת מסלולים נפרדים תפגע בזכותן של נשים לשוויון בתעסוקה, שכן במסגרת זו נשים מורשות ללמד אך ורק במסלולים המיועדים לנשים, בעוד גברים מורשים ללמד בכל המסלולים.⁴⁰ הכשרת ההפרדה הגורפת באקדמיה תקדם את זליגתה למרחבים נוספים כמו מקומות עבודה והכשרות מקצועיות, ולצד זאת היא עלולה להסליל נשים למקצועות "צווארון רוד".⁴¹ יתרה מזאת, החוק עתיד לפגוע ברמה האקדמית וביוקרתם של המוסדות בישראל, שכן הוא מתעדף הפרדה על פני שיקולי מקצועיות ומצוינות.

קידום השכלה בקרב החברה החרדית הוא ערך חשוב, ובפרט כאשר מדובר בנשים חרדיות. ואולם אין כל ספק שהפעלת הסדר זה תגבה מחיר שלא ניתן להצדיקו. ראשית, הניסיון מוכיח כי ההפרדה לא משיגה את התוצאות הרצויות. על אף ההשקעה של המדינה בעידוד שילוב חרדים בהשכלה הגבוהה ופתיחת מסלולים נפרדים כבר יותר מעשור, מסתבר כי התוצאות של השקעה זו זניחות ושיעור החרדים המסיימים תואר אקדמי לא עומד ביעדים, כך על פי דוח מבקר המדינה.⁴²

37. ראו בהקשר זה: ד"ח הצוות המשרדי לבחינת תופעת הדרת הנשים במרחב הציבורי (מוגש ליועץ המשפטי לממשלה), משרד המשפטים (7.3.2013).

38. בפסק הדין בבג"ץ 6500/17 יופי תירוש נ' המועצה להשכלה גבוהה (4.3.2019) הותרה הפרדה באופן מוגבל, רק במסגרת תואר ראשון, ותוך הבטחת הזכות לשוויון בתעסוקה עבור נשים. להרחבה: יופי תירוש, הופרדנו כך, הוצאת קרן ברל כצלנסון, 2025.

39. חוק זכויות הסטודנט (תיקון מס' 12), התשפ"ו-2026, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

40. רינת בניטה, ניצן פייביש, עדי כהן אהרונב, לימודים אקדמיים בהפרדה מגדרית, מרכז המידע והמחקר של הכנסת (19.6.2025).

41. ראו: דיון בוועדת החינוך: לא להפרדה מגדרית באקדמיה, מכון זולת (21.2.2025).

42. הגנשת ההשכלה הגבוהה לחברה החרדית, דוח מבקר המדינה (מאי 2025).

שנית, הכשרת הפרדה במרחב הציבורי ופגיעה בזכות לשוויון ובתעסוקה של נשים היא מחיר כבד מדי. יש להכיר בזכויות של קבוצת מיעוט על מנת לאפשר לקבוצה לשגשג, ואולם חברה דמוקרטית חפצת חיים לא יכולה לאפשר פגיעה בערכי הליבה שלה. חקיקה מסוג זה תעגן נורמה של הפרדה, ועלולה ליצור ביקוש למסלולי הפרדה אף בפלגים שבהם דבר זה לא נדרש מלכתחילה (למשל בציונות הדתית המחמירה), ובכך תורחב ההדרה וההפליה.

ונדגיש: הפגיעה בנשים היא חמורה במיוחד לנוכח העובדה שהזכות לשוויון באקדמיה הושגה עבור נשים לפני תקופה לא ארוכה, והפערים המגדריים המשמעותיים במינויים לעמדות הבכירות באקדמיה עדיין רחוקים מלהיסגר.

מתקפה על הזכות לשוויון בשירות נשים בצה"ל ובכוחות הביטחון

מתנהלת התקפה ישירה של חברי הקואליציה על הסוגיה של שירות נשים בצה"ל – לרבות זכותן של נשים לכבוד ולשוויון

על רקע הדיון הציבורי בחוק הפטור מגיוס לחרדים, לצד הקצנה באורח החיים של חלק מהחיילים מקרב הציונות הדתית ששירתו במלחמה, מתנהלת התקפה ישירה של חברי הקואליציה על הסוגיה של שירות נשים בצה"ל – לרבות זכותן של נשים לכבוד ולשוויון. זאת, על רקע נתונים שהציג אכ"א שמעידים כי שיעור הלוחמות בצה"ל הוכפל מאז שנת 2020, וכן שיעור הנשים הדתיות שמתגייסות נמצא בעלייה.⁴³

בפברואר 2026 פורסמה פקודת מטכ"ל חדשה בהקשר של גיוס חרדים לצה"ל, הקובעת הדרה ולמעשה אינן של נשים מקרבם של החיילים החרדים.⁴⁴ לפקודה זו צפויות השלכות על קידומן והשתלבותן של נשים בצה"ל.

הפקודה היא חלק מהשיח הציבורי שהתעורר לאחרונה על שירות נשים: גורמים מקרב הקואליציה ותומכיה ממסגרים את שירות הנשים כחסם בפני שירות חרדים בצה"ל, וזאת בין היתר על מנת להצדיק את תמיכתם בחוק שמקדם השתמטות.

בנוסף מתקיים קמפיין בקרב הציונות הדתית נגד שירותן של נשים בצה"ל, וזה הוגדר על ידי השרה אורית סטרוק כ"פגיעה בזכות לשוויון" של דתיים. לא רק שירות קרבי של נשים מותקף בהקשר זה, אלא כל סוג של שירות נשים מוצג כ"בעיה" עבור החייל הדתי. בדיון בוועדת חוץ וביטחון שהתקיים בחודש ינואר 2026, טענה סטרוק כי עצם קיומן של חיילות בקורס קצינים פוגע בזכויותיהם של חיילים דתיים, ואף טענה באופן מבזה ופוגעני כי חייל דתי לא רוצה "למצוא חיילת במקלחת שלו".⁴⁵

דוגמה לשינוי המצב בשטח היא יציאתם של עשרות חיילי גולני מאירוע בשל "שירת נשים" והצגת תמונה של אישה על הבמה.⁴⁶

43. יוסי יהושע, ["יותר מתגייסות, יותר לוחמות: מאות נשים חצו את קווי האויב"](#), ynet (14.1.2026).

44. אהרן רבינוביץ וניב קובוביץ, ["פקודת צה"ל לשילוב החרדים תמנע כניסת נשים ליחידות חרדיות ותחייב את החיילים באורח חיים דתי, הארץ"](#) (3.2.2026).

45. יצחק ביאליק, ["השרה סטרוק נגד חוסר השוויון: זכויות הדתיים כחותות מזכויות הנשים"](#), 04 (8.1.2026).

46. שילה פריד, ["במחאה על שירת נשים: עשרות רבות של חיילים דתיים עצבו אירוע של חטיבת גולני"](#), ynet (11.1.2026). רן בוקר ושילה

אירועים ספורדיים של הימנעות חיילים מ"שירת נשים" התרחשו בעבר, ואולם במקרה זה דובר על שיעור גדול של חיילים שבחרו לצאת בהפגנות. נוסף על כך, תגובת צה"ל לאירוע מדאיגה, שכן דובר צה"ל התנצל בפני החיילים, ללא כל התייחסות למחויבות למניעת הפליה מחילות צה"ל. יודגש כי הפרקטיקה של יציאה מהאולם בזמן שירה עלולה לגרור פגיעה בהזדמנויות של נשים להופיע באירועי תרבות בצה"ל, מעבר למסר הפסול של פרקטיקה מעין זו המתעלמת מאנושיותן של נשים.

בנוסף, בהקשר זה יש משמעות ציבורית לסירובו הפומבי של ראש השב"כ הנכנס, דוד זיני, ללחוץ יד לנשים הכפופות לו.⁴⁷ גם אם בעבר כיהנו גברים דתיים בתפקידים בכירים, הללו לא נתנו הד כל כך פומבי להקפדה דתית זו. הצטברות מקרים זו מלמדת על שינוי ביחסים שבין כוחות הביטחון להשתתפותן של נשים במערכות אלה, ומעוררת דאגה באשר למעמדן.

הצעת חוק הגשמת הזהות היהודית במרחב הציבורי

הצעת חוק דרוגית במיוחד זו של ח"כ גלית דיסטל אטבריאן עברה קריאה טרומית בסוף שנת 2025 והייתה בהכנה לקריאה ראשונה טרם פיזור הכנסת (ועל כן לא יחול עליה דין רציפות).⁴⁸ ההצעה מעניקה סמכות חריגה בכל קנה מידה לרשות המבצעת להדיח אדם ממקום עבודתו, לקבוע קנס, לקזז ממשכורת ולהפסיק תקציבי מדינה, "על פי שיקול דעתו הבלעדי" של השר, וזאת במקרה שהוא סבור שאותו אדם, שהוא בעל סמכות במוסד ציבורי (הגדרה רחבה הכוללת כל עמותה עם זיכוי מס על פי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה), הפריע ל"הנחת תפילין" או "להתפלל במרחב הציבורי". ההצעה אף קובעת עבירות פליליות. לצד זאת, הצעת החוק מחייבת קביעת מזוזות בכל מוסד ציבורי, וכן מחייבת את כלל המועמדים לשיפוט בבתי המשפט השונים לעבור מבחן ידע במשפט עברי.⁴⁹ הצעת החוק נכתבה וקודמה על ידי מכון יכין, שמטרתו המוצהרת לקדם מדינת הלכה.⁵⁰

החובה לאפשר תפילה בכל מקום ללא הגבלה, לרבות הטלת סנקציות קשות על מי שמפריע לתפילה, עלולה להוביל למצב שבו נשים יידרשו לצאת מכל מרחב ציבורי

מעבר לאופיה הסמכותני של ההצעה, יש לה מספר היבטים מגדריים. ראשית, החובה לאפשר תפילה בכל מקום ללא הגבלה, לרבות הטלת סנקציות קשות על מי שמפריע לתפילה, עלולה להוביל למצב שבו נשים יידרשו לצאת מכל מרחב ציבורי שניתן לחשוב עליו (תחבורה ציבורית, חנויות, אולמות אירועים, מסעדות, חדרי ישיבות ומקומות עבודה), כאשר יוכרז כי מתקיימת במקום תפילה. שנית, סעיף 4 להצעה מגדיר איזה סוג של תפילה

יזכה להגנה, ולמעשה מחריג תפילות לא מסורתיות, כגון תפילת נשים, תפילה לא אורתודוקסית, תפילת נשות הכותל וכיו"ב. כלומר: ריטואל דתי שבו נשים מעורבות באופן פעיל לא זוכה ל"הגנה" של החוק. באופן זה, ההצעה אף מקבעת מעין היתר להפריע לתפילות אלו. ולבסוף, הצעת החוק מרחיבה את סמכויותיו של הממסד הדתי וכן את תחולתו של המשפט העברי במשפט הישראלי, ולכך יש השלכות מגדריות מגוונות.

פריד, צה"ל התנצל על קליפ "חושפני" בהופעת ליאור נרקיס; "סביבת הזמר: לא תודרכנו – התנדבנו ב-300 אלף שקל" **ynet** (12.1.2026).

47. שילה פריד, [דוד זיני נמנע מללחוץ יד לנשים](#), **ynet** (19.1.2026).

48. [הצעת חוק הגשמת הזהות היהודית במרחב הציבורי](#), התשפ"ה-2025, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

49. יצוין כי הצעת החוק כוללת היבטים לא-חוקתיים נוספים, כמו הפקעת סמכותו של בית המשפט העליון מלדון בחוק.

50. יואלי ברים, [חזון הרב שמקדם מדינת הלכה: "תתנהל לפי משפט התורה מהר משחושבים"](#), **רשת** 13 (6.1.26).

ירידה בביטחון האישי של נשים

**על פי הנתונים העדכניים,
שנת 2025 הייתה השנה
הקטלנית ביותר מבחינת
אלימות כלפי נשים**

בשנה החולפת חלה הרעה חמורה בביטחון האישי של נשים בישראל. על פי הנתונים העדכניים, שנת 2025 הייתה השנה הקטלנית ביותר מבחינת אלימות כלפי נשים: 46 נשים נרצחו, לעומת 35 בשנת 2024 ו-32 בשנת 2023.⁵¹ מתוך הנרצחות בשנת 2025, 22 נשים נרצחו באמצעות נשק חם – עלייה חדה מאז שנת 2024, אז 13 נשים נרצחו באמצעות נשק חם. מגמה זו קשורה באופן ישיר למדיניות הממשלה להרחבת מתן רישיונות נשק והצפת המרחב האזרחי בכלי ירייה, כפי שיפורט להלן.

הצפת המרחב האזרחי בכלי נשק

לאחר טבח 7 באוקטובר יזם השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר תוכנית כוללת של הקלה בקריטריונים לחלוקת כלי נשק בישראל. באופן זה העניק המשרד לביטחון לאומי רישיונות נשק בהיקף חסר תקדים, כך שמספר מחזיקי נשק ברישיון הגיע למעל 300 אלף.⁵² הוועדה לביטחון לאומי אישרה עוד באוקטובר 2023 הרחבה של הקריטריונים לקבלת נשק, הנמכת סף ההכשרה הנדרש, חידוש אוטומטי של הרישיון להחזקתו והרשאה למשטרה לחלק נשק ללא כל קריטריון.⁵³

לצד זאת, הצעת החוק לתיקון חוק כלי הירייה של ח"כ לימור סון הר-מלך עברה את שלב ההכנה בוועדה ונמצאת על שולחן הכנסת לקראת קריאה שנייה ושלישית.⁵⁴ עיקרה של הצעת החוק הוא שינוי המדיניות שלפיה מאבטחים במתקנים פרטיים לא נושאים את כלי הנשק מעבר לשעות העבודה, אלא מחזיקים אותו באופן מוגבל רק בזמן התעסוקה. מדיניות זו נהגה החל משנת 2008 ועוגנה בחוק, לנוכח התפיסה שיש לצמצם את תפוצתם של כלי ירייה במרחב האזרחי. כעת היא עלולה להיפרץ ונשים עלולות לשלם את המחיר. הצעת חוק אחרת של ח"כ סון הר-מלך משפרת במידה מוגבלת את המצב: תיקון לחוק כלי הירייה שעבר בחודש מאי 2025 מרחיב את הסמכות של עובדים סוציאליים להודיע למשרד הרווחה לגבי אדם שהגיש בקשה לרישיון לנשק כי נשקפת ממנו סכנה, ועל כן יש למנוע ממנו החזקה בנשק.⁵⁵ ואולם מדובר בתיקון שטחי ולא מספק ביחס למציאות של הצפת המרחב האזרחי בכלי נשק.

51. רן שמעוני ויהושע (גיוש) בריינר, [2025 הייתה השנה הקטלנית ביותר לנשים בישראל. מה היה אפשר לעשות אחרת?](#), [הארץ](#) (12.1.2026); מדד המגדר של מכון ון ליר, לעיל ה"ש 31; ג'רי אלמו-קפיטל, [רצח נשים בנשק ברישיון, מרכז המחקר והמידע של הכנסת](#) (2.2.2025).

52. מכון ון ליר, לעיל ה"ש 31.

53. [הוועדה לביטחון לאומי אשרה תקנות המקלות את תנאי הסף לקבלת רישיון לנשיאת נשק, אתר הכנסת](#) (15.10.2023).

54. [הצעת חוק כלי הירייה \(תיקון\) – הפיכת ברירת המחדל של נשיאת נשק המשמש לשירותי שמירה בידי מאבטחים בכל הארץ, התשפ"ה-2024, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת](#).

55. [חוק כלי הירייה \(תיקון מס' 26\), התשפ"ה-2025, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת](#).

הצפת המרחב האזרחי בנשק ללא מנגנוני פיקוח מספקים, מגבירה באופן דרמטי את הסיכון לנשים בתוך התא המשפחתי

ואכן כאמור בשנת 2024 חלה עלייה חדה מאוד במספר כלי הירייה המוחזקים בידי אזרחים ברישיון, בשיעור של 48% ביחס לשנה שקדמה לה. הצפת המרחב האזרחי בנשק, ללא מנגנוני פיקוח מספקים, מגבירה באופן דרמטי את הסיכון לנשים בתוך התא המשפחתי ובמרחב הביתי, שהוא הזירה שבה מתרחשת חלק ניכר מהאלימות

הקטלנית נגד נשים. כך, בשנים 2015-2025 ב-80% מהתיקים המפוענחים בוצע הרצח על ידי קרוב משפחה.⁵⁶ אף ממחקרים אמפיריים שנעשו בעולם, עולה שהסוגיה של החזקת נשק חם משליכה ישירות על ביטחון של נשים במסגרת הביתית.⁵⁷ בהקשר זה יצוין כי חלה עלייה דרמטית בשיעור הנשים שהגישו בקשה למנוע מבני זוגן לשאת נשק: 90 בקשות בשנת 2024 לעומת 5 בקשות בשנת 2023.⁵⁸

מדיניות המאבק באלימות במשפחה

על רקע המלחמה בשנים 2023-2025, התופעה של אלימות במשפחה בקרב משרתים בכוחות הביטחון החמירה וקיבלה מאפיינים ייחודיים. על פי דוח של שדולת הנשים בישראל, נרשמה עלייה של 65% במספר הפניות לשירותי הרווחה בגין אלימות במשפחה, לצד עלייה בחומרת המקרים ובמשך השהות של נשים במקלטים לנשים נפגעות אלימות.⁵⁹

החשיפה ללחימה, מצוקה נפשית, זמינות גבוהה של כלי נשק והיעדר מענים טיפוליים מספקים למשרתים ולבנות זוגם יוצרים תנאים שמגבירים את הסיכון לאלימות נגד נשים בתוך המשפחה

מנגד, נרשמה ירידה במספר התיקים שנפתחו במשטרה בגין אלימות כלפי נשים בתוך התא המשפחתי, פער המצביע על חסמים בדיווח ועל חוסר אמון במערכת האכיפה. הדוח מדגיש כי החשיפה ללחימה, מצוקה נפשית, זמינות גבוהה של כלי נשק והיעדר מענים טיפוליים מספקים למשרתים ולבנות זוגם יוצרים תנאים שמגבירים את הסיכון לאלימות נגד נשים בתוך המשפחה, וכי המענים שניתנו למשרתי מילואים ולבני משפחותיהם בתחום הטיפול הנפשי והזוגי הם מצומצמים בהיקפם, זמניים ואינם מותאמים להיקף ולחומרת התופעה.

56. ג'רי אלמו-קפיטל, [\[נתונים על רצח נשים, 2015-2025\]](#), מרכז המידע והמחקר – כנסת ישראל (24.11.2025).

57. Zeoli AM, Malinski R, Turchan B., [Risks and targeted interventions: firearms in intimate partner violence](#), Epidemiologic Reviews Volume 38, Issue 1 (2016).

58. Tal Shalev, [Women's rights are on a sharp decline in Israel. Advocates blame Netanyahu's far-right government](#), CNN (25.12.2025).

59. תומר מרון, ["חזית שקטה": אלימות בזוגיות בקרב המשרתים בכוחות הביטחון במלחמת "חרבות ברזל"](#), שדולת הנשים בישראל (נובמבר 2025).

שינוי תפיסתי ביחס לאלימות במשפחה

נוסף על השפעת המלחמה, מדיניות הממשלה מתחמקת מעיסוק רציני ואפקטיבי בתופעה ומחזקת את ההשקפה שהייתה בעבר נחלת רבים, שלפיה אלימות במשפחה היא תופעה ספורדית ופרטית ואין לה הקשרים ציבוריים ופוליטיים. למשל, הממשלה החליטה שלא לצרף את ישראל לאמנת איסטנבול למניעה ומאבק באלימות כלפי נשים. זאת, בהתאם לסעיף 106 להסכם הקואליציוני של ראש הממשלה בנימין נתניהו עם מפלגת הציונות הדתית, שבו נקבע כי "הממשלה לא תאשר את ההצטרפות לאמנת איסטנבול".

האמנה מבהירה כי אלימות כנגד נשים ואלימות במשפחה אינן עניין "פרטי", אלא תופעות שלמדינה יש חובה למגר, באמצעות מדיניות מקיפה ומשולבת. בבסיס האמנה ארבעה עקרונות: מניעה, הגנה, העמדה לדין וניטור. מאז כניסתה של האמנה לתוקף בשנת 2014 חתמו עליה כ-40 מדינות, ולמעלה מ-30 כבר אישרו אותה.⁶⁰ הדרישה שלא לצרף את ישראל לאמנה כתנאי בהסכם הקואליציוני מבהירה כי הממשלה אינה רואה בתופעת האלימות המגדרית בעיה בוערת הדורשת מענה מקיף, ומעידה על סדר העדיפויות שלה בנושא.

יחד עם זאת, בחודש אוגוסט 2024 עבר התיקון לחוק למניעת אלימות במשפחה שמאפשר מעקב אחר גברים אלימים באמצעים אלקטרוניים.⁶¹ האיזוק האלקטרוני מסייע לשמור על ביטחון של נשים, כאשר יש חשש שהפוגע יפר את צו ההגנה שהוטל עליו או שנשקפת ממנו סכנה גבוהה. מדובר בתיקון חשוב שחקיקתו החלה בממשלה הקודמת והוחל עליו דין רציפות. ואולם יש לשים לב, שבהשוואה לנוסח המקורי שנוסח בימי הממשלה הקודמת, הוחלו כמה הסתייגויות שצמצמו את תחולתו, כמו הטלת מכסות שנתיות על השימוש באמצעי המעקב. עם חקיקת החוק הוטלה מכסה של עד 200 איזוקים אלקטרוניים, הגבלה מתמיהה לנוכח השיעורים הגבוהים של הגשת הבקשות לצווי הגנה.

הנרטיב שביקש ליצור השר הממונה, איתמר בן גביר, הוא שקיימת תופעה משמעותית של תלונות שווא בידי נשים, שדומה בהיקפה לבעיה של מאוץ, בין מיצוי הדין בחלאות אדם שפוגעים בנשים, לבין מניעת האפשרות לפגוע בכל גבר באמצעות תלונת שווא.⁶² היינו: השר שאמון על הגנה על הפרט, לרבות נשים נפגעות אלימות, מחזק את התפיסה שלפיה נשים נוטות להעליל על גברים, באופן הפוגע בהם באופן ממשי בדומה לאלימות כלפי נשים, וזאת מבלי שיש לתפיסה זו אחיזה ראייתית.⁶³ כך או כך, מאז כניסתו של החוק לתוקפו כמעט ולא נעשה בו שימוש כלל, ועד חודש נובמבר 2025 הוצאו רק 39 צווים לאיזוק אלקטרוני, מספר נמוך מאוד ביחס להיקף המקרים של אלימות במשפחה.

נוסף על כך, יש לציין כי לאורך הליך החקיקה הנרטיב שביקש ליצור השר הממונה, איתמר בן גביר, הוא שקיימת תופעה משמעותית של תלונות שווא בידי נשים, שדומה בהיקפה לבעיה של אלימות במשפחה, ותפקידו לאזן בין השתיים. כך התבטא בהודעה לתקשורת: "החוק יהיה מאוץ, בין מיצוי הדין בחלאות אדם שפוגעים בנשים, לבין מניעת האפשרות לפגוע בכל גבר באמצעות תלונת שווא".⁶² היינו: השר שאמון על הגנה על הפרט, לרבות נשים נפגעות אלימות, מחזק את התפיסה שלפיה נשים נוטות להעליל על גברים, באופן הפוגע בהם באופן ממשי בדומה לאלימות כלפי נשים, וזאת מבלי שיש לתפיסה זו אחיזה ראייתית.⁶³ כך או כך, מאז כניסתו של החוק לתוקפו כמעט ולא נעשה בו שימוש כלל, ועד חודש נובמבר 2025 הוצאו רק 39 צווים לאיזוק אלקטרוני, מספר נמוך מאוד ביחס להיקף המקרים של אלימות במשפחה.

60. רעות גלבול, [מאבק באלימות נגד נשים: תמיכה בחתימה של ישראל על אמנת איסטנבול](#), מכון זולת (26.5.2022).

61. [חוק למניעת אלימות במשפחה \(תיקון מס' 19 – הוראת שעה\)](#), התשפ"ג-2023, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

62. סיון חילאי, [למרות דרישת בן גביר: ועדת השרים תדון בחוק האיזוק האלקטרוני בראשון הקרוב](#), ynet (15.3.2023).

63. ניצן כספי שילוני, [השמרנים ומאבקם נגד המאבק באלימות במשפחה](#), דעות 102 (אוקטובר 2022).

אלימות נגד נשים והמדיניות הממשלתית ביחס לפגיעה בחברה הערבית

רצח נשים קשור לתת-האכיפה המשטרית בחברה הערבית, לרבות היעדר פעולה לאיסוף כלי נשק. וכך, החל משנת 2019 חלקן של הנשים הערביות מקרב הנשים הנרצחות עומד על יותר ממחצית (בין 51%-59%), הרבה מעבר לחלקן באוכלוסייה. בנוסף, אי פיענוח מקרי הרצח בחברה הערבית גבוה באופן משמעותי מבחברה היהודית (46%-9%, בהתאמה).

נתונים אלה בלא ספק קשורים להיקף הפגיעה בחברה הערבית ולמדיניות הממשלה כלפיה. ממדי הפגיעה בקרב הציבור הערבי, שהחלו להתמתן בזמן ממשלת בנט-לפיד, זינקו בשנות כהונת הממשלה ה-37: בשנת 2025 מספר הנרצחים בחברה הערבית הגיע לשיא של 252 איש,⁶⁴ ובשנת 2024 היה מדובר ב-220. זאת לעומת שנת 2022, אז מספר הקורבנות עמד על 109.⁶⁵ רוב מקרי הרצח בשנת 2025 בוצעו באמצעות נשק חם (214 מקרים).⁶⁶ מכאן ברורה ההשפעה של הרחבת ההפצה של כלי הירייה על העלייה באלימות וברצח.

כאמור הזינוק באלימות, בפגיעה ובמקרי הרצח הוא תוצאה של מדיניות ממשלתית. הממשלה היוצאת מכגינה פעם אחר פעם עמדה שלפיה מיגור הפגיעה בחברה הערבית הוא מחוץ לאינטרסים ולסדר העדיפויות שלה. כך, לוועדה הפרלמנטרית המיוחדת למיגור הפגיעה במגזר הערבי לא מונה יו"ר והיא לא פעילה; שר האוצר בצלאל סמוטריץ' החליט בשנת 2024 לא להעביר לרשויות הערביות את מענקי האיזון;⁶⁷ וגם התקציבים שהוקצו עבור תוכניות החומש שנועדו להתמודד עם הפגיעה לא הועברו. בחסות המלחמה תקציבי החברה הערבית קוצצו פי שלושה מהקיצוץ הרוחבי במשרדי הממשלה.⁶⁸ בדצמבר 2025 פורסם כי השרים איתמר בן גביר ומאי גולן מתכננים להביא להסטת תקציבים המיועדים לחברה הערבית בסך של 2.5 מליארד שקלים.⁶⁹ הזנחה מכוונת זו מסכנת את חייהם של אזרחים חפים מפשע, ובתוכם את חייהן של נשים שסובלות מאלימות במשפחה.

64. יניב שרון, [שיא נרצחים בחברה הערבית: 252 איש נרצחו במהלך 2025](#), דבר (31.12.2025).

65. [מספר מקרי הרצח בחברה הערבית ממשיך לטפס](#), מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל (10.2.2025); ראו גם: ג'רי אלמו-קפיטל, [רצח נשים בנשק ברישיון](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת (2.2.2025).

66. דבר, לעיל ה"ש 64. וראו גם: אפרים לביא, מאיר אלרן, מוחמד ס. ותד, [הזנחת המאבק בפגיעה בחברה הערבית: איום על הביטחון הלאומי](#), המכון למחקרי ביטחון לאומי- INSS (24.6.2024).

67. טלי חרות-סובר, ["האוצר עושה תרגיל": סמוטריץ' לא מעביר 200 מיליון שקל לרשויות הערביות](#), דה-מרקר (8.5.2024).

68. יובל לקח, [ראשי רשויות מזהירים: "הממשלה פוגעת בתוכנית החומש לחברה הערבית"](#), דבר (20.2.2025).

69. חיים ריבלין, [התוכנית של מאי גולן ובן גביר לחיסול תוכנית החומש לחברה הערבית: 677 מיליון יקוצצו מהחינוך](#), 200 מיליון מהתחבורה, 142 מיליון מהרווחה, שומרים (3.12.2025).

אלימות שוטרים נגד מפגינות במחאות נגד הממשלה

סוגיה נוספת שנוגעת ישירות לביטחון האישי של נשים היא מדיניות דיכוי המחאה נגד הממשלה מצד המשטרה והשר לביטחון לאומי. נייר מדיניות של מכון זולת מנובמבר 2025 הראה כי במסגרת הפרקטיקות האלימות שנוקטת המשטרה נגד מפגינים מתחילת המחאה הציבורית נגד הממשלה ה-37 והמהפכה המשטרית, נשים נפגעות מסוגים מובחנים של אלימות משטרית.⁷⁰

ניתוח המקרים שתועדו מצביע על פרקטיקות ממוגדרות של תקיפות מיניות, ביזוי והשפלה על רקע מיני ומגדרי, חיפוש גופניים והפשטה ללא הצדקה, וכן שימוש באלימות פיזית בעלת השלכות חמורות ביחס לנשים

ניתוח המקרים שתועדו מצביע על פרקטיקות ממוגדרות של תקיפות מיניות, ביזוי והשפלה על רקע מיני ומגדרי, חיפוש גופניים והפשטה ללא הצדקה, וכן שימוש באלימות פיזית בעלת השלכות חמורות ביחס לנשים (נוכח הפגיעות הפיזיולוגיות של גוף האישה). פרקטיקות אלה אינן מקריות, אלא משקפות דפוס של אלימות מגדרית המשמשת כאמצעי להרתעה ולדיכוי השתתפות פוליטית של נשים. האלימות אינה פוגעת רק בנפגעות הישירות אלא יוצרת אפקט מצנן רחב, המרחיק נשים נוספות מהשתתפות במחאה ומהמרחב הציבורי מחשש לפגיעה מינית, השפלה ואלימות. בכך נפגע ביטחון האישי של נשים לא רק כפרט, אלא כקבוצה חברתית.

70. ניצן כספי שילוני, [אלימות מגדרית בהפגנות](#), מכון זולת (27.11.25).

חיזוק כוחו של הממסד הדתי

הרחבת סמכויות בתי הדין הדתיים

בניגוד לנרטיב שמייצרת הממשלה כלפי מערכת המשפט בדבר הצורך לצמצם את סמכותה, לגבי בתי הדין הדתיים המגמה הפוכה: הממשלה היוצאת ביקשה להרחיב את מעמדם וסמכויותיהם, אף שמדובר בערכאות המפעילות דין דתי שפוגע בזכותן של נשים לשוויון. למעשה בכך פעלה הממשלה לכרסם במעמדה של מערכת המשפט וליצור מערכת משפטית-דתית מתחרה.⁷¹

בשלב זה עומדים על הפרק לפחות ארבעה דברי חקיקה שנועדו להרחיב את סמכויותיו של הממסד הדתי עם השלכות מגדריות ברורות:

**בניגוד לנרטיב שמייצרת
הממשלה כלפי מערכת המשפט
בדבר הצורך לצמצם את
סמכותה, לגבי בתי הדין הדתיים
המגמה הפוכה: הממשלה
מבקשת להרחיב את מעמדם
וסמכויותיהם, אף שמדובר
בערכאות המפעילות דין דתי
שפוגע בזכותן של נשים לשוויון**

1. בורות בעניינים אזרחיים – חוק שיפוט בתי דין רבניים (בוררות) אושר בכנסת במארכ 2026, בעיצומה של המערכה נגד איראן.⁷² החוק מעניק לבתי הדין הדתיים (בית הדין הרבני ובית הדין השרעי) סמכות לדון במסגרת הליכי בורות בכל נושא אזרחי, בין היתר חוזים, נזיקין, תאגידים וחלק מענייני העבודה.

במישור העקרוני, הענקת סמכויות לבתי הדין לדון בדין האזרחי יוצרת הלכה למעשה שיטת משפט עם דין כפול ולא הומוגני, בניגוד לתפיסת המשפט המודרני שבבסיסו חוק אחד שחל על כל אחד. יתרה מכך, צעד כזה מביא עמו פגיעה משמעותית וממשית בזכויות נשים, בהיבטים הבאים:

א. הרחבת ההדרה של נשים מתפקידים ציבוריים, ובפרט ממינויים לשיפוט: נשים מנועות מלהתמנות לתפקידי שיפוט בבתי הדין הרבניים (בבית הדין השרעי מונתה בשנת 2017 לראשונה אישה אחת לתפקיד קאדית).⁷³ החוק מעצים את מעמדו של בית הדין שידון כעת גם בעניינים אזרחיים, ומרחיב את ההפליה הסימבולית והקונקרטית כלפי נשים במערכות הציבוריות. יוער כי על פי ההלכה היהודית, נשים לא בהכרח מנועות מלכהן בתפקידי שיפוט, ובוודאי בבוררות, אלא שהממסד הדתי בישראל נוקט פרשנות מחמירה במיוחד בהקשרים אלה.

ב. החלת דין מהותי ופרוצדורלי מפלה כלפי נשים: עבור ההלכה היהודית המגדר הוא קטגוריה רלוונטית צורך החלת דין מהותי ופרוצדורלי שונה. בין היתר נשים פסולות בחלק מהמקרים לעדות, ודיני ממונות ביחס לנשים נשואות אינם שוויוניים. החוק במפורש אינו מסתייג מהדין הפרוצדורלי המפלה נגד נשים (אף שבאופן עקרוני הוא כפוף לחוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951). בנוסף, החוק לא מחייב את בית הדין להימנע מהפליה נגד מיעוטים אחרים כמו להט"בים וערבים.

**עבור ההלכה היהודית המגדר
הוא קטגוריה רלוונטית לצורך
החלת דין מהותי ופרוצדורלי
שונה. בין היתר נשים פסולות
בחלק מהמקרים לעדות,
ודיני ממונות ביחס לנשים
נשואות אינם שוויוניים. החוק
במפורש אינו מסתייג מהדין
הפרוצדורלי המפלה נגד נשים**

71. ניצן כספי שילוני, הימין הפופוליסטי נלחם במערכת המשפט אבל מקדם את הממסד המשפטי הדתי, **הארץ** (18.11.2025).

72. **חוק שיפוט בתי דין דתיים (בוררות)**, התשפ"ג-2023.

73. טובה צימוקי, **היסטוריה: אישה מונתה לקאדית בבית הדין השרעי**, **ynet** (25.4.2017).

ג. הסכמה לבוררות תחת יחסי כוח לא משקפת רצון חופשי: על פי החוק, הסדר הבוררות יחול על בעלי דין רק אם חתמו על הסכם בוררות. ואולם, קיימים מקרים של יחסי כוח בלתי שוויוניים בין בעלי הדין שאינם מאפשרים לתפוס את ההסכמה לדון בבוררות כרצון חופשי (למשל, יחסים שבין מעסיק לעובד) – אך החוק לא מחריג מקרים כאלה. נוסף על כך, סעיף בחוק מאפשר להגיש בקשה לבוררות לבית הדין גם ללא הסכמה מראש בין הצדדים, ואז רשאית מזכירות בית הדין לשלוח לצד השני הודעה שלפיה הוא רשאי לחתום על טופס בוררות. יש בצעד כזה – שהוא לכאורה טכני – כדי לבלבל אזרחים, שכאשר יקבלו מכתב רשמי של מדינת ישראל ובו הטופס עלולים לטעות ולחשוב שהם מחויבים להשתתף בהליך הבוררות.⁷⁴

ד. בוררות מטבעה פוגעת בצד המוחלש: הליך בוררות לרוב נחשב להליך הפוגע בצד המוחלש, בין היתר משום שהליכי בוררות אינם שקופים, פסק הדין לא מפורסם וברוב המקרים לא ניתן לערער עליו. יצוין כי בניגוד להליכי בוררות אחרים, במסגרת חקיקה זו לא קיימת דרישה לאישור פסק הבורר בבית המשפט. יתרה מזאת, בניגוד לכל הליך בוררות אחר בישראל, בחוק הנוכחי הוסרה הדרישה לאישור של בית המשפט לפסק הבוררות – צעד שמגדיל את כוחו של בית הדין הרבני בהליכי בוררות אלה.

ה. קיום הליכי בוררות על חשבון תביעותיהן של נשים עגונות ומסורבות גט: בבתי הדין הרבניים נידונים ענייניהן של נשים בהליכי גירושין שכלואות בנישואין בלתי רצויים בגין סרבנות גט. הענקת סמכויות בוררות נוספות לבתי הדין מטילה עומס על הרכבי הדיינים, וזאת על חשבון זמן שיפוטי של הנשים שממילא נגרם להן עול.

2. מזונות ילדים – תיקון מס' 6 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) עבר קריאה שנייה ושלישית ופורסם ברשומות ביום 18.11.2025.⁷⁵ חוק זה משנה את מערך היחסים שבין הערכאה האזרחית לערכאה הדתית בדיני המשפחה בישראל, ומעניק לבתי הדין הרבניים סמכות לדון במזונות ילדים אף ללא הסכמה של שני הצדדים. זאת, בכפוף ל"מרוץ הסמכויות" – כלומר בן או בת הזוג שיגיש ראשון את תביעת הגירושין הוא שיקבע איזו ערכאה תדון בתיק, בית המשפט למשפחה או בית הדין הרבני.

התיקון לחוק למעשה מבטל את הלכת שרגאי של בית המשפט העליון, שהייתה בתוקף משנת 1969, ולפיה לבית הדין הרבני אין סמכות לדון במזונות ילדים אלא בהסכמת שני הצדדים. ההיגיון מאחורי הלכת שרגאי היה שנשים עלולות לוותר על מזונות ילדיהן כחלק מתופעה של סחיטת נשים בתמורה לקבלת הגט. על מנת להגן על הילדים, שהם לא חלק מסכסוך הגירושין, נקבע כי הסמכות הראשונית לדון במזונות נתונה אך ורק לבתי המשפט לענייני משפחה.

בעקבות השינוי גובר הסיכוי לסחיטת נשים בתמורה לגט

מכאן שהמשמעות המגדרית של החוק החדש דרמטית. לא זו בלבד שהתעצם כוחה של ערכאה דתית שמדירה מהדרג השיפוטי נשים ונוקטת מדיניות מסורתית ושמרנית, אלא שבעקבות השינוי גובר הסיכוי לסחיטת נשים בתמורה לגט.⁷⁶

74. ניצן כספי שילוני, אשליית הבחירה: הסיפורים שמאחורי ההחלטה להרחיב את סמכויות בתי הדין, ישראל היום (24.3.2026).

75. חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון מס' 6 – הוראת שעה), התשפ"ו-2025, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

76. ניצן כספי שילוני, צעד נוסף בדרך לעולם חדש ומסוכן עבור נשים, N12 (17.7.2023).

3. השוואת סמכויות בתי הדין לבתי המשפט גם לאחר הגירושין: תזכיר חוק ממשלתי שעוסק בסמכויות פרוצדורליות של בתי הדין הרבניים פורסם על ידי משרד המשפטים בחודש יולי 2025.⁷⁷ התזכיר מעניק לבתי הדין הרבניים סמכויות מרחיקות לכת, שכיום נתונות לבתי המשפט האזרחיים בלבד: סמכות לאכיפת הסכמי גירושין גם לאחר מתן הגט; פיקוח על הליכי חלוקת רכוש שכיום נתון ללשכות ההוצאה לפועל; סמכויות נרחבות להטלת צווי הגבלה; סמכות לדון בעניינים של קטינים (שלא כחלק מסכסוך גירושין); סמכות לדון בערעור על ראש ההוצאה לפועל; סמכות לדון בענייניו של צד ג' שאינו צד לסכסוך הגירושין, ועוד. למעשה מדובר בהשוואת מעמדו וסמכויותיו של בית הדין הרבני לזה של בתי המשפט האזרחיים במגוון תחומים. הסכנה הייחודית לנשים, מעבר להדרת מערכה זו, היא בהכפפתן לדרג שיפוטי הנעדר מערכת ערכים ליברלית ושאינו מכיר בזכות לשוויון.

הסכנה הייחודית לנשים, מעבר להדרת מערכה זו, היא בהכפפתן לדרג שיפוטי הנעדר מערכת ערכים ליברלית ושאינו מכיר בזכות לשוויון

4. בירור יהדות: הנהלת בתי הרבניים הפיצה בחודש ספטמבר 2025 תזכיר חוק שמעניק לבתי הדין הרבניים סמכויות נרחבות בסוגיית בירור יהדות, סמכות שכיום החוק לא מעניק להם.⁷⁸ הסמכויות בתזכיר כוללות הוראות שעלולות לפגוע בכללי צדק טבעי בהליך המשפטי, כמו גם ביסודותיה של שיטת המשפט. כך למשל התזכיר מציע שבתי הדין הרבניים יוסמכו להכניס למאגר מידע של מי שנחשד כ"לא יהודי" גם צדדים שלישיים בלי שעניינם נדון בפני ערכאה שיפוטית. יודגש כי התזכיר יפגע בעיקר בנשים, משום שרוב הדיונים בבירור יהדות מתנהלים בעניינן של נשים. זאת משום שעל פי ההלכה האם היא שמעבירה לילדיה את השייכות הדתית.

מינוי רבנים ללא הגבלה

בחודש ינואר 2025 עבר התיקון לחוק שירותי הדת היהודיים ("חוק הרבנים") של ח"כ ארז מלול מש"ס.⁷⁹ החוק מאפשר מינוי בלתי מוגבל של רבנים ועובדי שירותי דת על פי שיקול דעתו של השר לשירותי דת, יצירת תקנים חדשים של עובדי שירותי דת ושינוי שכרם של רבנים. על אף ניסיונות האופוזיציה להכפיף את הסמכות של השר לשירותי דת להסכמת שר האוצר, בנוסח החוק שעבר קיימת רק חובת התייעצות עם שר האוצר, ואין צורך בהסכמתו. עלות החוק המשוערת היא כ-40 מיליון שקלים לשנה.⁸⁰

על מנת לרכך ואולי גם "להלבין" את משמעות החוק בציבור, יוזמיו טרחו להצהיר שוב ושוב שהסמכות של השר במסגרת זו כוללת גם מינוי בלניות וקביעת שכרן. אלא שבניגוד לרבנים, שזוכים לשכר מכובד, למעמד ולכוח פוליטי, הבלניות, עובדות המקוואות, הן נשים שעוסקות בתפקיד שלא מעניק להן יוקרה, בשכר זעום, ועבודתן היא קשה ופיזית (השגחה על נשים טובלות וניקוי חדרי הרחצה והשירותים). נוסף על כך, בניגוד למינוי רבנים שתקניו בלתי מוגבלים על פי החוק, הרי שמספרן של הבלניות הוא מוגבל בהתאם למספר המקוואות הקיים ברשויות המקומיות, וכן אין כל ערובה שהשר יחליט להעלות את שכרן.

⁷⁷ תזכיר חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון) (תיקון), התשפ"ה-2025, אתר החקיקה הממשלתי.

⁷⁸ תזכיר חוק שיפוט בתי דין רבניים (תיקון – בירור יהדות וכשירות לנישואין), התשפ"ה-2025, אתר החקיקה הממשלתי.

⁷⁹ חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון מס' 27), התשפ"ה-2025, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

⁸⁰ טלי חרות-סובר, "זו שחיתות": אושר סופית החוק שיאפשר ליצור משרות לרבנים במימון ציבורי – ללא הגבלה, דה-מרקר (13.1.2025).

אם כן, מעבר לעובדה שמדובר בחוק שכל מטרתו היא לספק תעסוקה ושכר על פי שיקול דעת השר הבלעדי, באופן שעלול להוביל לשחיתות, יש לחוק היבטים מגדריים. הוא צפוי לחזק את מינויים של גברים לתפקידים ציבוריים דתיים בעלי ייחוס באמצעות כספי ציבור, וכך לחזק את מגמת דחיקתן של נשים כנושאות בתפקידים ציבוריים דתיים.

ההיבט המגדרי המעמדי מתבהר עוד באמצעות חקיקה נוספת שהעבירה הממשלה – תיקון לחוק הרבנות הראשית שהתקבל בכנסת בחודש דצמבר 2024.⁸¹ תיקון זה עסק בעיקרו בוועדה שתפקידה לבחור את הרבנים הראשיים לישראל, כמו גם את מועצת הרבנות הראשית (מעין דירקטוריון של הרבנות הראשית). מועצת הרבנות כמובן כוללת גברים בלבד, ואולם הגוף הבוחר את המועצה כולל כמה קבוצות של אנשי ציבור: רבנים, ראשי רשויות מקומיות, פוליטיקאים ועוד. בקבוצות האחרונות עשויות להיכלל נשים. התיקון לחוק הורה ששיעור הנשים בגוף הבוחר יעמוד על 20%, ובכך היטיב במידה מסוימת את ייצוג הנשים בוועדה. ואולם התיקון כלל הוראה נוספת שנוגעת לגוף הבוחר, ולפיו בקרב קבוצת "הרבנים" בגוף הבוחר ייכללו אך ורק אנשים שקיבלו הסמכה רשמית מהרבנות הראשית לישראל. מטרת התיקון היא למנוע מנשים להיות כלולות בקבוצה זו, ובכך לעקוף פסיקת בג"ץ שקבעה שעל הרבנות הראשית לשקול את הכללתן של נשים בעלות הכשרה תורנית רחבה בקבוצת "הרבנים" בגוף הבוחר, וכך לקבע בחוק את אי ההכרה במומחיותן של נשים כמנהיגות דתיות ותלמידות חכמים.⁸²

81. [חוק הרבנות הראשית לישראל \(תיקון מס' 8\)](#), התשפ"ה-2024, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

82. בג"ץ 7583/22 [המרכז לקידום מעמד האישה ע"ש רות ועמנואל רקמן באוניברסיטת בר אילן נ' הרבנים הראשיים לישראל](#) (14.1.2024).

קידום שיח ציבורי אנטי-ליברלי

שינוי ערכי במעמדה של הזכות לשוויון בשיח הציבורי

בנוסף לשינוי הנורמות הפורמליות באמצעות קידום חקיקה ומדיניות ממשלתית, הקואליציה היוצאת פועלת להשריש מסגרת תודעתית וציבורית חדשה, שבמסגרתה ערך השוויון המגדרי כבר אינו חלק מה"מובן מאליו", ואינו ערך שנחשב באופן גורף כמוסכם וכראוי להגנה.

עקרון השוויון, גם אם לא תמיד יושם בפועל, נתפס בציבור כחלק מליבת הערכים של מדינת ישראל. בקווי

**המגמה שמובילה הממשלה
הנוכחית היא של שינוי השיח
לאנטי-ליברלי וככזה שבו
זכותן של נשים לשוויון כבר
אינה מובנת מאליה**

היסוד של ממשלת ישראל הראשונה הוצהר כי "יקום שוויון מלא וגמור של האשה – שוויון בזכויות ובחובות, בחיי המדינה, החברה והמשק ובכל מערכת החוקים".⁸³ בהתאם לכך, אחד החוקים הראשונים שהוגשו לאסיפה המכוננת הוא חוק שיווי זכויות האשה. המאבק למימוש שוויון זכויות לנשים אמנם נמשך מאז קום המדינה, אך המגמה שמובילה הממשלה היוצאת היא של שינוי השיח לאנטי-ליברלי וככזה שבו זכותן של נשים לשוויון כבר

אינה מובנת מאליה. כך למשל במסגרת ההתקפה של השרה סטרוק לעיל על שירות נשים בצה"ל, היא מיקמה את זכותן של נשים לשוויון כעומדת במדרג שווה אל מול "זכותם" של חיילים דתיים לא להיתקל בנשים במסגרת שירותם. כך, הפרדה באקדמיה מתויגת כ"זכות להפרדה", והפרדה באירועים במרחב הציבורי מכונה "זכות לתרבות". בשונה מהעבר, אז גורמים שמרניים התבססו על רטוריקה ערכית מהותנית ואף שפה דתית, כעת גורמים אלה מתווכים את הרעיונות שלהם לציבור הרחב באמצעות רטוריקה פמיניסטית-כביכול ושיח של זכויות ליברליות, זכות להגדרה עצמית של קבוצה או הזכות לתרבות. שימוש זה בשפה מקדם שיח רלטיביסטי שלפיו הזכות לשוויון שווה במעמדה ל"זכות להפלות".

השינוי הערכי מובל אף באמצעות הצעות קונקרטיות לפגיעה בהגנה על הזכות לשוויון. יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט, ח"כ שמחה רוטמן, קידם חקיקה שלפיה זכויות שאינן מעוגנות במפורש בחוקי היסוד – לרבות שוויון – לא יזכו עוד להגנה שיפוטית.⁸⁴ גם שר המשפטים יריב לוין הדגיש כי תכלית המהלך היא לשלול מבית המשפט את סמכותו להגן על ערכים, ולהעביר את ההכרעה הערכית לידי הרוב הפוליטי.

שינוי השיח בהקשר של מיניות והאוטונומיה של נשים על גופן

בהתאם לתפיסה הפמיניסטית משנות ה-80 ואילך שהצביעה על כך שדיכוי מגדרי פועל במידה רבה באמצעות משטור הגוף הנשי, מיניות ויחסי כוח מיניים, ואינו מתמצה רק בשלילת זכויות פורמליות, התפתחה גם בישראל הבנה משפטית וחברתית של פגיעות מיניות ושל הזכות של נשים לשליטה בגופן, במיניותן ובפוריותן. בשנת 1998 נחקק החוק למניעת הטרדה מינית, חוק מתקדם במונחים בינלאומיים, שהכיר בהטרדה מינית כפגיעה בכבוד האדם, בשוויון ובאוטונומיה של נשים.⁸⁵ התפתחות זו ביטאה הכרה בכך שפגיעות מיניות אינן רק עניין פלילי, ואינן בעיה פרטית של הנפגעת, אלא מדובר בתופעה פוליטית-מבנית הקשורה ליחסי כוח מגדריים, וכי הגנה על שלמות גופן ועל חירותן המינית של נשים היא רכיב יסודי בשוויון המגדרי.

83. חוק שיווי זכויות האשה, התשי"א-1951, מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.

84. יובל יועז, [החוק הבא של רוטמן: גם זכויות בסיסיות כמו שוויון וחופש הביטוי לא יהיו מוגנות יותר](#), [זמן ישראל](#) (24.2.2023).

85. [החוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998](#).

ואולם, בהקשר של הטרנספורמציה המשטרית במדינת ישראל ניתן לזהות נסיגה משיח זה. פרקטיקה אחת היא מינויים של חשודים בפגיעה מינית לתפקידים ציבוריים בכירים, דבר המשדר סובלנות כלפי פוגעים מינית ומערער את הנורמה שלפיה פגיעה מינית היא קו אדום מוסרי וציבורי. כך, מינויו של ח"כ חנוך מילביצקי בחודש נובמבר 2025 לתפקיד יו"ר ועדת הכספים בכנסת, חרף היותו חשוד באונס, פוגם במוסכמה זו. אמנם מילביצקי עדיין בגדר חשוד בלבד ועל כן מבחינת הדין הפלילי הוא חף מפשע, ואולם הדין הפלילי לא מהווה את הפרספקטיבה המתאימה לנורמות במרחב הציבורי, בוודאי כאשר מדובר בתפקיד ממלכתי כמו יו"ר ועדה בכנסת. כאשר הממשלה והכנסת אדישות לנוכח מינוי אדם חשוד בעבירות חמורות נגד נשים, הן מנהיגות בכך נורמה שמשקפת את ערכי החברה. וזאת ביתר שאת על רקע העובדה שבעבר החברה נהגה באופן שונה והפגינה חוסר סובלנות כלפי חשודים בפגיעות מיניות בנשים בזירות ציבוריות אחרות וכן בזירה הפוליטית.⁸⁶

לצד נרמול פוגעים מינית בזירה הציבורית, ניכרת גם תנועה אידיאולוגית שמרנית המבקשת לעצב מחדש את השיח על גוף, מיניות ופוריות של נשים, תוך הדגשת ערכים של טהרה, צניעות וילודה על חשבון אוטונומיה, שליטה בגוף ומאבק באלימות מגדרית. "השדולה למען האישה החרדית והדתית" שהקימה ח"כ לימור סון הר-מלך במאי 2023 נועדה לקדם ערכים אלה.

שדולה זו מקדמת שיח שמרני המבקש למשטר את גופן של נשים באמצעות פרקטיקות של פוריות ומיניות. כך למשל קודמה בשדולה בתחילת 2026 הפרוצדורה של הקפאת ביציות לרווקות – לא כהרחבת חופש הבחירה, אלא כאמצעי לשימור סדר משפחתי שמרני, תוך הימנעות מדיון בהקפאת עוברים, בהורות יחידנית או בחלופות אחרות.⁸⁷ הפעילות האנטי-ליברלית ואף הגרוטסקית ביותר שהתקיימה בשדולה זו בחודש נובמבר 2025 נשאה את הכותרת "עד החתונה", ובמסגרתה דנו חברות השדולה, פעילות בארגונים שונים ורבנים בחשיבות של "שמירת נגיעה עד החתונה" ובהתנזרות נשים חילוניות רווקות מקיום יחסי מין.⁸⁸

בנוסף, השדולה עוסקת בקידום "הזכות" להפרדה מגדרית במרחב הציבורי והאקדמי ובהתנגדות לשירות נשים בצבא. העיסוק בפגיעות מיניות התקיים בה בעיקר בהקשר של "פשעי מין על רקע לאומני", ובכך מוסגר כמאבק לאומי ולא כמאבק מגדרי-אוניברסלי.⁸⁹ מסגור זה מנכס את גופן של נשים כ"רכוש לאומי", מקטין מחומרת מרבית מקרי הפגיעה המינית המתרחשים בתוך הקבוצה, ושוחק את ההבנה הפמיניסטית של פגיעות מיניות כתופעה פוליטית ומבנית.

פרקטיקות אלה של נרמול פוגעים מינית במוקדי כוח, לצד קידום שיח שמרני של טהרה, צניעות וילודה, מבטאות נסיגה עמוקה מערכי יסוד מגדריים ליברליים

במצטבר, פרקטיקות אלה של נרמול פוגעים מינית במוקדי כוח, לצד קידום שיח שמרני של טהרה, צניעות וילודה, מבטאות נסיגה עמוקה מערכי יסוד מגדריים ליברליים בשיח על גוף, מיניות ופגיעות מיניות. הן מחלישות את ההכרה באוטונומיה של נשים על גופן, שוחקות את הנורמות החברתיות של אפס סובלנות לפגיעה מינית, ומעמיקות את אי השוויון המגדרי.

⁸⁶ כך למשל המקרה של התפטרותו של ינון מגל מתפקיד חבר כנסת בשל טענות של ארבע נשים כי הטריד אותן מינית: אטילה שומפלבי, [ינון מגל פורש מהכנסת בשל האשמות על הטרדות מיניות](#), [ynet](#) (30.11.2015).

⁸⁷ [מידע על על שימור פוריות חייב להיות ברור ונגיש לכל אישה, בתבחינים שקופים, אתר הכנסת](#) (6.1.2026).

⁸⁸ אילי זילברברג, [דיון אמיתי בכנסת: שמירה מינית עד החתונה; היוזמות: מחזירות את העומק, היום](#) (19.11.2025).

⁸⁹ חזקי ברוך, [עדויות מצמררות בכנס "הטרור הלאומי – פשעי מין על רקע לאומני"](#), [ערוץ 7](#) (21.7.2024).

סיכום: לקראת בחירות 2026

פיזור של הכנסת ה-25 והיציאה למערכת הבחירות של אוקטובר 2026 מסמנות את סיומה של תקופה שבה קודמו מהלכים חסרי תקדים שהחלישו את ההגנה על זכויות נשים בישראל. כפי שהראה דו"ח זה, זכויותיהן ורווחתן של נשים נמצאות בנסיגה משמעותית בשל הממשלה ה-37. בראש ובראשונה בשל המעבר למשטר סמכותני-תחרותי, הפוגע בעצמאות המוסדות הדמוקרטיים ובהגנה על זכויות האדם ובתוכן על זכויות נשים. נוסף על כך, האופי השמרני והאנטי-ליברלי של הקואליציה מונע ייצוג הולם בתפקידים ציבוריים ובשולחן מקבלי ההחלטות; חיזוק האלמנט הדתי-שמרני מטעם הקואליציה, המוביל לחקיקה שמפלה נשים, מדירה אותן ומרחיבה את סמכויות המוסדות הדתיים שהם במהותם לא שוויוניים, וכן משנה את השיח הליברלי לשיח שמבקש להגן על "זכות ההפליה"; ולבסוף, גישות מסורתיות ולאומניות המציבות את ביטחוןן ושלומן של נשים במסגרת המשפחה בשוליים, בהשוואה להגנה מפני סוגים אחרים של אלימות.

הפגיעה בזכויות נשים המתוארת במסמך זה אינה תופעת לוואי מקרית של משברים ביטחוניים, פוליטיים או כלכליים, אלא חלק אינטגרלי מהשינוי המשטרי שמקדמת הממשלה. ניסיון בינלאומי מלמד כי גם במדינות נוספות שעברו בשנים האחרונות למשטר סמכותני-תחרותי – ובהן הונגריה, פולין וארצות הברית – חלה נסיגה בזכויות נשים והתחזק סדר יום שמרני-דתי של שליטה בגופן ובחיייהן, כמרכיבים מרכזיים בתהליך ביצור השלטון והחלשת הדמוקרטיה. גם בישראל, כפי שמראה מסמך זה, המהלכים להרחבת סמכויות הממסד הדתי, לשחיקת ערכים ליברליים, לעיצוב מחדש של המרחב הציבורי ולהעמקת השליטה בגופן ובאוטונומיה של נשים אינם נלווים לשינוי המשטרי, אלא מהווים חלק מהותי ממנו.

חרף קשר זה, המאבק הציבורי נגד השינוי המשטרי אינו משקף תמיד במלוא העוצמה את הזיקה ההדוקה בין סמכותנות לבין נסיגה בזכויות נשים. מעבר לכך, בעידן של מיליטריזציה, מלחמה וסדר יום ביטחוני בוער, קיימת סכנה שלקראת הבחירות שיתקיימו באוקטובר 2026 יידחקו לשוליים סוגיות הנוגעות לשוויון נשים – גם על ידי האופוזיציה.

יש להדגיש כי מערכת הבחירות הקרובה מתקיימת בהקשר שונה מהותית ממערכות הבחירות הקודמות. בניגוד לעבר, שבו המהלכים לשינוי משטרי הוסוו או לא הוצגו במלואם לציבור, הבחירות הקרובות מתקיימות

הבחירות הקרובות יקבעו אם ישראל תוסיף להתבסס על עקרונות של שוויון, חירות וכבוד האדם – או תעמיק את המעבר לסדר שמרני, פטריארכלי וסמכותני

לאחר שורה ארוכה של צעדי חקיקה, מדיניות והצהרות, שחלקם הוצגו במסמך זה, שמבהירים כי אופי המשטר ומערכת הערכים הליברליים עומדים על הפרק בגלוי. הבחירות הקרובות יקבעו אם ישראל תוסיף להתבסס על עקרונות של שוויון, חירות וכבוד האדם – או תעמיק את המעבר לסדר שמרני, פטריארכלי וסמכותני. על רקע זה, העובדה שהסוגיות הנוגעות למצבן הייחודי של נשים כמעט ואינן במרכז השיח הפוליטי והציבורי היא מעוררת דאגה.

לכך מצטרפת גם המציאות הפוליטית בזירה המפלגתית עצמה: נכון לעת הזו, אין אף אישה העומדת בראש מפלגה המתמודדת לכנסת, ולא נראה כי אחת מהמפלגות המרכזיות יציבו במרכז קמפיין הבחירות את זכויותיהן של נשים, השוויון המגדרי או סוגיות של רווחת נשים ונושאים חברתיים הנוגעים לחייהן. היעדר ייצוג נשי בהנהגה הפוליטית, לצד הדרת סוגיות מגדריות וחברתיות משיח הבחירות, אינו מקרי, אלא משקף את הנירמול של דחיקתן של נשים לשולי המערכת הפוליטית.

לנוכח כל האמור, מכון זולת מבקש להציב את הקשר הזה במרכז השיח הציבורי לקראת הבחירות: לא ניתן להיאבק בשינוי המשטרי מבלי להיאבק בו-זמנית בנסיגה בזכויות נשים. חיזוק הסמכותנות משמעו חיזוק השליטה בגופן ובחיייהן של נשים, והגנה על זכויות נשים משמעה הגנה על יסודות הדמוקרטיה עצמה.

מכון זולת פועל לקדם מדיניות של שוויון וזכויות אדם
ולשקם את הלגיטימיות של שיח זכויות האדם בישראל

נשיאה | זהבה גלאון
מנכ"לית | עינת עובדיה

כל הזכויות שמורות לזולת - לשוויון וזכויות אדם ©

zulat.org.il
